

ELŐSZÓ

2017-ben a Magyar Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének kutatócsoportja a Kúria és az Alkotmánybíróság közös pályázati felhívására mások mellett arra vállalkozott, hogy elvégezze az Alaptörvény és az új, 2011. évi CLI. alkotmánybíró-sági törvény első öt évéhez kapcsolódóan annak vizsgálatát, hogy az új szabályozás milyen lehetőségeket nyitott meg az alapjog-érvényesítésben, és ezek az eljárási lehetőségek hogyan váltak a mindennapi gyakorlat részévé a rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság gyakran összefonódó gyakorlatában. A pályázat keretében a kutatási koncepció kialakítására, a kutatócsoport munkájának megtervezésére, koordinálására és a kötet szerkesztésére vállalkoztam.

Egykori alkotmánybíró-sági munkatársként, aki az új Alkotmánybíróság első két évében még a Donáti utcai épületben is dolgozott, az volt a feltevésem, hogy a Jogtudományi Intézet új, empirikus módszertanok alkalmazására nyitott és az egyes alapjogok vizsgálatában jártas munkatársai összefogásával komplex elemzésnek vehetjük alá az első tapasztalatokat, és ki tudjuk egészíteni azokat az elsősorban jogdogmatikai irányú vizsgálatokat, amelyek a tárgyban születtek.

Mint mindig, ebben a vállalkozásban is Bragyova Andrást, az intézet tudományos tanácsadóját, volt alkotmánybíró-t kértük fel arra, hogy fogalmazza meg elméleti kiindulópontunkat arról, mit vizsgál az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárás keretében. És ha alkotmányelméletről van szó és alkotmánybíráskodásról, nem maradhatott el Fröhlich Johanna, Csink Lóránt és Drinóczi Tímea egyetemi kollégák felkérése sem a közös gondolkodásra. Fontosnak tartottuk továbbá, hogy az új hatásköri szabályozás tapasztalatait a tudományos munkát is folytató gyakorló jogász kollégák általi értékeléssel egészítsük ki: az ügyvédi hivatásrend témánkat mélyrehatóan ismerő képviselőinek, Sepsi Tibornak, Tordai Csabának és Karsai Dánielnek a közreműködése hasznosnak bizonyult nemcsak a konkrét alapjogi esetek elemzésekor, hanem az előkészítő munka során is.

A vizsgálat empirikus kvantitatív elemzésen alapuló, a normatív és az empirikus vizsgálatokat ötvöző koncepcióját részletesen a bevezető tanulmányban ismertetem. A kutatás keretében született tanulmányok jelentős részét az Alkotmánybíróság és a Kúria a pályázat lezárásakor elhelyezte az *Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban* címmel a HVG-ORAC Kiadónál 2019-ben megjelent négy projektzáró kötet valamelyikében:

II. kötet: Alkotmányjogi panasz – a hatáskörrel kapcsolatos kérdések

III. kötet: Alkotmányjogi panasz – az alapjog-értvényesítés gyakorlata

IV. kötet: A bírói kezdeményezések gyakorlati tapasztalata

A tanulmányok első megjelenésének helyét a tanulmányok végén tüntetjük fel. A kéziratok lezárásának időpontja 2018. január 31. (a szerzők affiliációja is ehhez igazodik).

A most közreadott anyag a teljes, áttekintő igénnyel készült szerkesztett kötet, amelynek létrejöttét elsősorban Darák Péternek, a Kúria elnökének és Sulyok Tamásnak, az Alkotmánybíróság elnökének kell megköszönnöm, hiszen a vizsgálat elvégzését az ő közösen megfogalmazott felhívásuk indította. Köszönöm az ő személyes, támogató hozzájárulásukat és a HVG-ORAC Kiadó hozzájárulását is ahhoz, hogy a tanulmányok egységes szerkezetben, jórészt másodközlésként megjelenhessenek, és az olvasó így végig tudja követni az egymással sokszor összefüggő szakmai-elméleti felvetéseket, az egymásra reflektáló vizsgálatokat.

Köszönöm végül minden szerzőnek a közreműködést a projektben és a hozzájárulást ahhoz, hogy egyben is lássuk és láttassuk kutatásunk teljes eredményét, elektronikus formában és önálló kötetként is, továbbá köszönöm a lektoroknak, Bitskey Botondnak és Osztovits Andrásnak az együttműködést.

Remélem, hogy olvasóink számára értékes hozzájárulást nyújtunk az Alaptörvény által kialakított új szabályozás első öt évének megértéséhez.

Budapest, 2020 ősze

A szerkesztő